

is zienderoogen zóó veranderd, dat ge er soms nauwlijks het oude puritanisme in herkent. Wie nu nog de cultuur wil uitsnijden uit het leven, zou zich moeten bedienen van een operatiemees, dat op een slagzwaard lijkt. Maar die absolute breuk eischt God van zijn strijdend bondsvolk niet. Een zekere „vermenging” met de wereld verbiedt Gods Woord u niet, „anders zoudt gij moeten uit de wereld gaan” (1 Cor. 5:10). En Jezus heeft ook niet geboden, dat de Vader u uit de wereld wegneemt, maar Hij heeft voor u gevraagd het geestelijk wonder, dat gij in de wereld, in arbeid, wetenschap, cultuur en kunst, bewaard zoudt blijven van den booze.

De christen is niet een mensch, die uit pure ontkenning en onthouding leeft. Hij is een mensch, de mensch van God, die de wereld liefheeft, omdat Hij ze schiep en sierde, hij is de discipel van Jezus, die wijn deel bruist in de wateren, en met dit tekenend wonder zijn Messias-loop begon.

De principale omkeer, die Gods kracht in het menschenhart voltrekt, is niet het sterven aan het leven, maar het doodgaan voor de zonde. Bekeering is herschepping tot het leven, tot al het leven, ook de kunst... de kunst, geen muze, voor wie wij het afgodisch altaar bouwen, maar een goede gave, die tot ons afdaalt van der lichten Vader!

Zonder farizeeschen trots mag hier de erkenning staan, dat de gereformeerde religie in de praktijk ook te dien opzichte zich als een kerngezond christendom heeft geopenbaard. Zonder wij de kleine groepjes mysticisten uit, die hier en daar, maar dan ook schier alleen in kleeding en gesprekstoon, een zekere wereldschuwheid toonen, zoo kan getuigd, dat de gereformeerde christen zich zuiver hield van ascetisme. Het is soms of hij gezeten heeft als model voor de van levenslust stralende doeken van een Van der Helst, die u in het rijksmuseum tot even bewonderend toeven dwingen.

Ge ziet onze christenen alom midden in het leven, bouwende aan het leven, genietend van het leven. Ze wemelen mee in de drukke straten der cultuurstad; ze koopen en verkoopen wat niet enkel noodzaak, maar ook weelde is, ze zijn in kleeding niet te onderscheiden van den „modernen mensch”; ze zitten gade aan waar bloemen geuren en feestlichten branden; ze strijden mee tot verbetering van het sociaal bestaan, ze dragen wapenen voor het vaderland, beoefenen wetenschap, ze doen zelfs mede aan wat van alle aardisch gedoe de vuilste kanten heeft: de politiek!

Nu wil ik vragen, om wat reden de christen, om zijn christen-zijn, een uitzondering maken zou voor dat ééne, waarvan hij zelf erkent, dat het goddelijke gratie is: de kunst!

Onthouding van de kunst zou immers voor een zóó midden in de wereld levend, en door duizend levensvezelen aan de wereld, zij het ook uitwendig, vastgegroeide, christen niet anders dan inconsequentie zijn!

Zeer zeker, maar dan zeg ik: In dit opzicht is een groot deel van ons christenvolk inconsequent... indien gij het beoordeelt naar de praktijk van het leven.

De theorie is zuiver... het beginsel goed... In het vaandel staat nog altijd de spreuk van de „eere Gods op elk terrein”, en niemand protesteerde, toen Dr. Kuyper in zijn oraties speciaal tusschen het calvinisme en de kunst een levensverband eischte, het volk juichte hem toe, toen hij in zijn geweldige rede over Bilderdijk (zelve een kunststuk) voor een reformatie der kunst profetisch getuigde, maar in de werkelijkheid blijft ons volk in deze „goddelijke roeping” onmachtig, ten deele onwillig, — voor alle andere aardsche roeping heeft het een gezonden ijver, voor alle andere geoorloofde genieting een gullen lach, maar voor de kunst schijnt er bij velen een heimelijke schuwheid te heerschen; er zijn er, die schrikken bij het woord „concert”, en huiveren voor al wat het insigne „roman” draagt, gelijk een schichtig paard deinst voor een onbegrijpelijk ding aan den weg.

En waarom?

Ja, ten deele is de kunst-phobie zeker een uitvloeisel van doodgewone geestesarmoede of onwetendheid. Daar zijn menschen, die op de kunst smalen, omdat de druiven der kunst hun te hoog hangen, en dan ligt er zekere bevrediging in om te zeggen: ze zijn zuur!

En anderzijds is de kunst-schuwheid te verklaren uit een echte, eerlijke, vreeze om te komen onder een macht, die de ziel weerloos maakt tegenover de „wereld”, en fruikt in de ontplooiing van het innige leven met God.

B. W.

ONDERWIJS EN OPVQEDING.

De nood van de rijpere jeugd.

II.

Inhoud eerste artikel. De aandacht is in onze beschouwingen vooral gewijd aan de rijpere jeugd, waaronder in het algemeen verstaan worden onze jongelingen en jongedochters van 16 à 17 jaar en daarboven. In verband met de geestesgesteldheid ontdekten wij onder hen in het Gereformeerde stelsel, gelijk zich dat kerkelijk en in vereniging openbaart, drie soorten: a. die ethisch denken en gevoelen, gelijk Dr. Netelenbos (niet groot in getal);

b. die voornit willen, zonder de oude paden daarbij te verlaten; c. die of in radicalisme of in scepticisme ten ondergaan.

Het Vereenigingsleven der rijpere jeugd, waarbij wij in deze artikelen meer bijzonder bedoelen onze jongelingen (over onze jongedochters hopen wij later nog wel eens te schrijven), concentreert zich hoofdzakelijk in de Jongelingsvereniging. Daarnaast bestaan de zangverenigingen, de reciteerclubs en de slechts sporadisch voorkomende verenigingen, die aan de beoefening van de sport doen en daarbij op Christelijken grondslag staan naar het woord des Apostels: „Gij zijt duur gekocht; zoo verheerlijkt dan Gode, beide in uw lichaam en ziel, welke Godes zijn”.

Welnu, onze Jongelingsverenigingen vooral in de groote steden zijn nog niet, waar ze wezen moeten, noch wat haar aantal betreft, noch wat haar wijze van werken aangaat.

Wat het aantal betreft. De Nederlandsche Bond van Jongelingsverenigingen op Gereformeerden grondslag is goed en krachtig georganiseerd, naar getuigenis van de overzijde zelfs de best georganiseerde Bond in ons vaderland. Daar is strijd en worsteling voor noodig geweest; arbeid, inspanning en moeite heeft het gekost. Tegenwerking moest gebroken, lauwerheid overwonnen, veler sympathie gewonnen worden. Maar de Bond mag daar nu staan met haar pl.m. 800 verenigingen, verspreid over ons gansche land, die tezamen ongeveer een 18000 leden tellen. Haar hulporganen, Ringen en Afdelingen, doen uitnemende diensten voor het werk, de actie. De „uitbouw” actie mocht financieel een resultaat opleveren, dat verbazing wekte in den kring der tegenstanders, met name in die der S.D.A.P., een resultaat, dat tot dank aan God stemde, die het werk met Zijn zegen kroonde. Een f150.000 werd bijeengebracht! Gevolg daarvan is, dat de Bond nu een Bondsgebouw te Amersfoort heeft, waar het Bureau met al den aankeve van dien huist. De Voorzitter van den Bond, we zullen hem nog maar noemen „dominé Vonckenberg”, is Directeur en geeft zich nu geheel aan dezen arbeid. 't Personeel op het Bureau verzorgt de administratieve zijde van heel het werk. Het Bondsbestuur werkt krachtig mede door in den laatste tijd met name het Methodiek-vraagstuk voor de Vereenigingen op te lossen en aan te geven, hoe op de beste wijze gearbeid kan worden op de Vereenigingen. De lijnen zijn getrokken voor de vakken Gewijde Geschiedenis en Maatschappelijke Onderwerpen. Binnen niet al te langen tijd volgen de behandeling der Geloofsbelijdenis en der Geschiedkundige vakken. Daarbij is de plaatselijke uitbouw voor het Vereenigingsleven ter hand genomen en zal straks een rapport daarover licht verspreiden, zoowel wat de richting betreft, waarin het Vereenigingsleven zal moeten gaan op het platteland als in de steden, die elk hun eigenaardig karakter en hun eigen behoeften hebben. En last not least, pogingen worden aangewend om de Bonden en Vereenigingen, die zich met de jeugdorganisatie in Gereformeerden zin bezighouden, in conferentie bijeen te brengen om te onderzoeken, wat in onzen tijd getischt wordt voor de rijpere jeugd, zoowel voor knapen als meisjes, voor jongelingen als jongedochters en de lijnen te trekken, waarlangs de actie zal moeten gaan. Federatief verband tusschen onze Jeugdbonden achten wij dan ook geboden, dringend noodzakelijk zelfs.

We zijn dus dankbaar voor hetgeen reeds verkregen is. Maar toch, we zullen geen tegenspraak opwekken, wanneer wij constateeren, dat we nog niet op onze lauweren kunnen rusten. Verre van daar. Nieuwe krachtsinspanning wordt van allen, van de jongeren, maar ook van de ouderen gevraagd. We wijzen daartoe maar alleen op het aantal leden onze Jongelingsverenigingen tezamen. We zijn nog maar ter helfte gekomen van de verwezenlijking onzer idealen. Onze Vereenigingen tellen nog geen 50 pct. van het aantal jongelingen der Gereformeerde Kerken in ons vaderland. Dit roept ons tot krachtige en intensieve propaganda op, om ook de andere 50 pct. op te eischen voor de Vereeniging. Laten wij de cijfers noemen, dor, maar welsprekend. De Kerk van Amsterdam telt, naar de gegevens van het „Handboek der Gereformeerde Kerken” voor het jaar 1920, ongeveer 22000 leden. 't Aantal leden der Jongelingsverenigingen 367. De toename was op het geheel niet veelbetekenend. De kerk van Rotterdam, Charlois, Kattendrecht, Feijenoord, Delfshaven en Kralingen medegerekend, telt pl.m. 34000 leden. Aantal leden der J. V. pl.m. 530. Utrecht's kerk heeft 8000 leden ongeveer. Aantal leden der J. V. pl.m. 120. De plaats mijner woning telt eene Gereformeerde kerk van ruim 1400 leden. En de Jongelingsvereniging ziet als haar leden ingeschreven een 70-tal. En nu heb ik toch buiten allen twijfel het feit geconstateerd, dat lang niet allen, die van Gereformeerden huize zijn, hun plaats innemen op de Jongelingsvereniging. Wanneer wij, zooals wij reeds deden, van een 50 pct. spreken, die als lid zijn ingeschreven, zullen wij niet te hoog schatten. En hoeveel van die 50 pct. behooren tot de werkende leden, hoeveel van die 50 pct. moeten gerekend worden tot „de muurbloemen”?

Wat mogen dan toch wel de oorzaken zijn van dit droeve verschijnsel?

Men wijst ons op de ouderen, die soms zoo weinig voelen voor de jongeren, die van hun actie weinig verstaan, van het belang onzer Vereenigingen niet overtuigd zijn, hun steun onthouden, ja, soms heimelijk tegenwerken. Zijn de jongelingen van de Vereeniging niet dikwerf lastig, aanwijfs, pedant, onbarmhartig in de critiek. En als daarbij op de Vereenigingen allerlei vraagstukken behandeld worden, waarvoor Eerwaarde, Zeergeleerde, Hooggeleerde en Welodelgeestrenge Heeren nog terugdeinzen hun opinie kenbaar te maken, maar die op de Vereeniging in een tiental minuten, op zijn hoogst een half uur finaal uitgemaakt worden, dan ligt het oordeel, lang niet malsch geroed. En daaruit is het te verklaren, dat men niet medeleefte met de J. V., de ouderen hun kinderen niet aansporen te doen wat hun plicht is in hun leeftijd: zich aan te sluiten bij de Vereeniging. Geheel verkeerd van zulke ouders: men werpt met het badwater het kind weg. We hopen op de werkwijze der Vereenigingen later terug te komen. Maar wat het eerste punt betreft, het volgende: Ik stem het toe, er zijn jongelingen, die pedant en aanwijfs zijn. Maar ik durf ook te zeggen, en ik steun daarbij op eigen ervaring, dat, wanneer men zich met onze jongelingen persoonlijk inlaat; wanneer men toont in woord en daad met hen te „voelen”, men ook op hun liefde kan rekenen en op hun medewerking kan staat maken. Juist, omdat de ouderen soms uit de hoogte neerzien op de jongeren, zien de jongeren weer uit hun „hoogte” met een zekere verhevenheid op de ouderen neer. De jongeren zijn bij de ouderen te vooruitstrevend, de ouderen bij de jongeren te conservatief. Dat is een „afschuwelijk misverstand”. Beiden hebben zich dan te corrigeren, elkander te leeren verslaan, want beiden hebben elkander nodig.

Men wijst ons op de Kerk als oorzaak, dat lang niet al onze jongelingen toegetreden zijn als leden der J. V., maar vele een lauwe houding openbaren, of zelfs van tegenwerking blijf geven. Ik zal dit niet ontkennen. Ik constateer het niet te weerspreken feit, dat er ook nu nog dikwerf over te klagen valt. Daar zijn kerken, die de teekenen der tijden verstaan en die zich bijzonder met het opkomend geslacht bezighouden, niet alleen met het catechetisch onderwijs, maar ook met het Vereenigingsleven, door kerkelijk toezicht, door jeugdonderling enz. enz. We denken aan Leeuwarden, waar de heer O. L. Veerman gezegend werk doet, aan Friesland in zijn geheel, waar reeds meer dan 40 ouderlingen zijn, die speciaal voor en met de rijpere jeugd arbeiden. We denken aan Amsterdam, dat een teken van frisch leven gaf door eene Commissie uit den Kerkeraad te benoemen, die met de organisatie in nader contact zal treden om te spreken over een meer innig en vruchtdragend verband tusschen Kerk en rijpere jeugd. En er is nog meer te noemen. Als het niet onbescheiden is, wil ik wijzen op Almelo, waar des winters een twee- à drietal vergaderingen met de rijpere jeugd worden gehouden onder leiding van den predikant, waar de vraagstukken behandeld worden, die op de catechisatie moeilijk kunnen besproken worden, vergaderingen, die rijke vrucht afwerpen en waarop wij in ons volgend artikel zullen terug komen. Maar bij al het goede, dat wij dankbaar constateeren, moet ook gezegd worden, dat soms nog te klagen valt over weinig medeleven en weinig medewerken vanwege de Kerk als officieel lichaam met de jongelingen en hun Vereenigingsleven. 't Gebed wordt op den Rustdag opgezonden voor allen nood der Christenheid. Wordt daarin de jongeling (en ook de jongedochter) niet vaak vergeen? Hebben zij geen nood? Wordt er wel in voldoende mate in de prediking gedacht aan de behoefte van jongeling en vereniging. 'k Wensch geen speciale „jeugdpreken”, evenmin als speciale „sociale preken”. Een enkele maal is dat goed, ja noodzakelijk.

Maar Gods Woord moet toch licht geven op alle terrein des levens, ook over dat van den jongeling, ook in de prediking des Woords. Wordt bij het huisbezoek naar de zaken van den jongeling altijd een naarstig onderzoek gedaan, altoos naar de behoefte van den jongeling gesproken? En hoe staat het met het Kerkelijk Toezicht? Door wat oorzaken ook, het is in de praktijk veelszins een mislukking geworden. En ten slotte is ook een van de oorzaken geworden de massaliteit der kerken in de groote steden. Men kan niet voldoende toezicht houden. Men kent elkander of in het geheel niet of zoo weinig. 't Veld, dat betreden moet worden, is zoo uitgebreid; 't werk voor den kerkeraad zoo omvangrijk; de arbeid van den predikant niet te overzien; het getal der Dienaren des Woords daarbij te klein.

Men wijst ons op de Vereenigingen en de jongelingen zelf. Dat wordt ook gedaan door de jongelingen, die lauw zijn en voor de actie en hun roeping niets gevoelen. Voorzeker, 't is een doekje voor het bloeden, een vijgblad om eigen schuld en verzuim te dekken. Maar een deel der critiek is gewettigd. 'k Heb als predikant wel eens enkele vereenigingen bezocht, vroeger als secretaris der Zuid-Hollandsche Afdeling vanzelf meer. En 'k heb mij er wel eens zeer verveeld. Men richt de vergaderingen droog in. Men slaagt niet altoos in de keuze van een voorzitter, van wien in dezen zooveel afhangt, wat bekwaamheid en tact betref.

oms zoo
n actie
ningen
ja, soms
van de
pedant,
ij op de
eld wor-
Hoogge-
deinzen
e op de
in hoog-
n ligt het
aart is
t met de
sporen te
zich aan-
teerd van
vater het
rijze der
Maar wat
Ik stem
dant en
en ik
neer men
aat; wan-
t hen te
kenen en
ist, omdat
en op de
„hoogte“
aren neer-
strevend,
ef. Dat is
ebben zich
verstaan,

, dat lang
als leden
penbaren,
Ik zal dit
weerspre-
te klagen
der tijden
opkomend
st cateche-
reunings-
doudering
ar de heer
Friesland
ouderlingen
ere jeugd
t een toe-
Commissie
t de orga-
te spreken
verband
nog meer
is, wil ik
en twee-
gd worden
cant, waar
op de cate-
orden, ver-
en waarop
men. Maar
nstateeren,
t te klagen
edewerken
net de jon-
ebed wordt
n nood der
iz (en ook
Hebben zij
mate in de
a jongeling
ale „jeugd-
e preeken“,
zakelijk.

geven op
in den jon-
rds. Wordt
n jongeling
altoos naar
n? En hoe
or wat oor-
s een mis-
een van de
erken in de
de toezicht
geheel niet
oet worden,
ckeraad zoo
ant niet te
oords daar-

en de jon-
n door de
cie en hun
een doekje
igen schuld
der critiek
eens enkele
retaris der
r. En 'k heb
cht de ver-
t altoos in
n in dezen
fact betreft.

Men behandelt onderwerpen veel te hoog, boven de bevatting van het meerendeel der leden uitgaande. Men gebruikt allerlei „grote woorden“, „geleerde termen“, welke men soms niet verstaat. Men legt niet een goede keur aan bij de keuze der inleiders. Het is terecht gezegd: „wanneer een jongeling van 16 à 17 jaren daar een wijsgeerig betoog staat te houden over de prostitutie, dan is dat een intellectueel voetbalspel, waarbij men blauwe schenen en ontvelde armen bekomt“. En daardoor willen de besprekingen niet vlotlen. De onderlinge toon is tengevolge van dit alles niet vertrouwelijk. De standen worden afstanden. En dikwerf maakt men zich warm voor allerlei nietige zaken, die geen recht van bestaan hebben of moesten wegvallen tegenover de groote zaken, die ons roepen. En dan de vergaderlokalen! Ik zou ze wel willen beschrijven in hun onoogelijkheid en jammerlijke inrichting. Zo zijn over het algemeen zeer ongezellig, niet smaakvol ingericht, kwetsen het schoonheidsgevoel op alle mogelijke wijzen en beantwoorden dikwerf weinig aan den roep, die van de Hollandsche zindelijkheid toch uitgaat.

Men wijst ons ten slotte op de jongeren zelf meer speciaal. 'k Behoef daarop niet nader in te gaan, maar 'k verwijst daartoe naar de schets, die ik van de derde soort gaf, welke hier in het geding komt.

Zullen wij nu bij de pakken gaan neerzitten met knikkende knieën en slappe handen? Volstrekt niet. Dat doet onze Gereformeerde Jongelingschap niet. Dat doen onze Kerken niet! Dat doen onze onderen niet. Ende désespereert niet! Aan den arbeid om te winnen, wat gewonnen kan worden! Aan den arbeid om te herwinnen, wat teruggebracht kan worden. Laat ons een volgend maal zien, welke wegen daartoe betreden kunnen worden.

Almelo.

B. A. KNOPPERS.

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT.

No. III.

PRINCIPIËLE STUDIE.

Utrecht, 4 Febr. 1921.

Amice,

Denzelfden avond, waarop mijn brief van 22 October l.l. getiteld: Maskers afl in „De Reformatie“ verscheen, bevatte „Bergopwaarts“ een ingezonden stuk van een Leek, die eveneens meende bij de ethische predikanten op eerlijkheid te moeten aandringen. Naar aanleiding van wat Prof. Obbink daarop antwoordde, schreef Spectator in „Het Nieuws van den Dag“ van 28 November een artikel: Waarheid op den kansel. Er was dus stof genoeg om over dit onderwerp nogmaals te schrijven. Maar intusschen verscheen de artikelreeks van Dr. Hepp over Tweeërlei Schriftbeschouwing, wat mij deed afzien van het voornemen om erop terug te komen.

Ik had u echter beloofd nog iets te zullen schrijven over onze roeping tegenover de ethische Schriftbeschouwing. En daarmee bedoel ik, dat wij niet slechts den negatieven plicht hebben om de ethische Schriftbeschouwing in haar beginsel en methode te weerstaan, maar ook om positief uit eigen beginsel en naar eigen methode de Heilige Schrift tot voorwerp van onze studie te maken.

De ethische richting poogt leven en wetenschap onafhankelijk te maken van de Heilige Schrift. Het gereformeerde beginsel echter is de erkenning van de Heilige Schrift als de Openbaring Gods over heel de wereld, over Schepping en Zondvloed, over Babel en Israël, over de Gemeente Gods en de Koninkrijken der aarde. God ontraadtseit de wereld door Zijn Woord. Maar daarom moeten wij dan ook alle leven bij het licht van Gods Woord leeren bezien.

Onze zonde is altoos weer, dat we uit eigen oogen willen zien, met verzaking van het gesproken woord des Heeren. De vrouw zag, dat die boom goed was tot spijze, ofschoon God gezegd had: Gij zult daarvan niet eten. Dat is de inbeelding der wereldsche wijsbegeerte, die het eigen licht van den menschelijken geest tot kenbron der waarheid proclameert, in plaats van het Woord Gods te erkennen als de lamp voor den voet en het licht op ons pad, ook met betrekking tot de vragen aangaande het ontstaan der wereld, de ziel, de wereldorde en de toekomstige dingen.

Dit laatste is het gereformeerde beginsel, en vindt zijn belichaming in onze Vrije Universiteit. Het was de levensgedachte van een Kuyper en een Rutgers. En nog in 1919 heeft Professor Grosheide, bij den aanvang van den nieuwen cursus, de studenten tot zulk „principieel studeeren“ opgewekt.

Onder principieel studeeren verstaat hij: zóó af dalen in de mijningen, die de wetenschap groef, dat het u wél voor den geest staat, hoe elk van die mijnen naar bepaald en vaststaand plan werd aangelegd. Het is voortdurend bedenken, dat er geen boek werd geschreven, of de schrijver liet zich bewust of onbewust door beginselen leiden. Het is een weten, dat elke verklaring van feiten opgroeit uit een bepaalden wortel, en het houdt in een zoeken naar dien wortel, ook al zou hij rafelig dun zijn en bijna niet te vinden in de mulle aarde. Daar zijn beginselen, die alles beheerschen, alle onderzoek, alle beschouwing, alle stel-

sel. Die beginselen zijn soms verborgen, verscholen, maar dan als de grafkamer in de Egyptische pyramide, om wier wil heel het gevaarte is gebouwd. Die beginselen moeten worden gezocht, opgespoord, overwogen, doorzien in hun strekking. Dan alleen kan van ware wetenschap worden gesproken, als dit alles tot zijn recht komt.

En in zijn referaat over Beginselen en Feiten herinnerde diezelfde hoogleeraar er aan, dat wetenschap is: feiten bezien in het licht van beginselen. Ware wetenschap systematiseert de feitenkennis naar goede beginselen.

En zijn verhandeling over de beteekenis van de gereformeerde beginselen voor de beoefening der exacte wetenschappen opgenomen in het Annuaireum der S. S. R., kan ik u zeer ter lezing aanbevelen, nu de Utrechtsche Hoogleeraar Dr. Hugo Visscher, in zijn rede Van den eeuwigen Vrede, de stelling verkondigde, dat er bij een exacte wetenschap voor een geloofs-epitheton geen plaats is. „De chemie“, zoo beweerde deze, „is niet Roomsche, de Physiologie niet Gereformeerde, ook al poogt men met een filosofisch-theologische lardeering een exact menu ons voor te zetten. Dergelijke concepties wortelen in een verouderd wetenschapsbegrip. Alle exacte wetenschap is exact zonder meer“.

Echter heeft Professor Bavink in zijn mooie studie over Christelijke Wetenschap dat „verouderde“ wetenschapsbegrip schitterend verdedigd tegenover het thans algemeen heerschend begrip der positieve wetenschap. Het eerste wat de voorstanders van deze opvatting hier kunnen leeren is, dat deze hun definitie van de wetenschap er slechts ééne naast andere is, en dat het van onverdraagzaam exclusivisme getuigt, als deze z.g. „voraussetzungslos“ wetenschap elke andere opvatting in den kan doet. Voorts, dat ook dit positivisme een bepaalde filosofie is, die evengoed als elke andere richting, van zekere metafysische onderstellingen uitgaat. En eindelijk, dat het onmogelijk is om in de wereld der verschijnselen een cirkel te trekken binnen welken exacte wetenschap bereikbaar zou zijn. Resumeerende, concludeert Prof. Bavink dan op blz. 64 en 65: dat ook de natuurwetenschap niet van de filosofie, van den invloed der subjectiviteit, van de wereld- en levensbeschouwing van den onderzoeker is los te maken. In mathesis, chemie, anatomie mag het verschil in levensbeschouwing zich weinig doen gelden; zoodra vakken als geologie, palaeontologie, biologie, anthropologie aan het woord komen, legt geloof of ongeloof zijn gewicht in de schaal.

Nu weten wij, als Gereformeerden, ons door ons geloof gebonden aan de Heilige Schrift, en erkennen wij het normatief gezag van den Bijbel niet alleen voor het persoonlijke leven, maar ook voor de wetenschap. Maar daarom is het dan ook onze roeping studies te leveren, die uit dat heilige beginsel opkomen en ervan doortrokken zijn. Gods Woord moet ook in onze studiën gelden. Anders zijn we niet waarlijk Gereformeerde.

Dát vooral is het, wat Ds. J. C. Sikkel ons telkens weer voorhield, o.a. in zijn brochure: In heilige roeping. Hoe diep betreurd hij het, dat zulke principieele studiën onder ons in angstwekkende mate begonnen te ontbreken, ja, dat het gevoelen reeds wortel schoot, alsof onze eigen gereformeerde beginselen voor de groote praktische levensvraagstukken onvruchtbaar zouden zijn en geen eigen studie en eigen praktijk zouden kunnen geven. En met bittere tranen schreef hij het neer, dat hierin geen betering kon komen, zolang men voor dezen heiligen arbeid verkeerd staat tegenover de Heilige Schrift als het Woord van God. Deze verkeerde stand, zoo schreef hij, dreigt schier algemeen te worden. Men begint, — naar ethische en moderne methode, — almeer bij de persoonlijke christelijke levensbeginselen, bij het Nieuwe Testament; niet bij het Oude, niet bij de Schepping; niet bij de openbaring Gods aan Zijn wereld. Men doet almeer, alsof de Bijbel er alleen voor het godsdienstige leven is, maar geen gezag heeft voor het wereldleven met al wat daartoe behoort. Men zoekt niet uit de beginselen, maar uit de waarneming de wetenschap op te bouwen, en puurt daartoe zijn wijsheid meer uit moderne boeken, dan uit het Woord Gods. Toch straalt alleen dat Woord Gods het waarachtige licht uit, óók voor heel de wetenschap.

Ziedaar het gereformeerde beginsel der wetenschap.

Moge het worden uitgewerkt en toegepast in vele gereformeerde studiën.

Met vriendelijke groeten,

L. J. C. RULLMANN.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

De Reformed op onze Synodes.

III 1)

De Synode van Leeuwarden nam belangrijke besluiten inzake de correspondentie met buitenlandse Kerken en droeg aan haar te benoemen Deputaten o.a. ook op „zich steeds op de hoogte

¹⁾ Het aantal artikelen over dit onderwerp zal nog al vrij groot moeten worden, daarom zullen zij van nu af worden genummerd. Twee gingen aan dit vooraf.

te stellen van bestaande toestanden in alle Kerken waarmede de Kerken dezer zijds in correspondentie staan“. De laatste Synode zal wel niet beschuldigd kunnen worden dat zij het den te benoemen Deputaten voor deze aangelegenheid al te gemakkelijk en licht maakte. Een paar woorden uit de onderstreepte behoef ik maar naar voren te brengen om te doen gevoelen dat deze Deputaten, zullen zij de opdracht hun gedaan trachten te vervullen, nog al wat hebben te doen vóór de eerstvolgende Synode. Zij hebben zich steeds op de hoogte te stellen van bestaande toestanden in alle Kerken enz. Dat onbepaalde van de uitdrukking bestaande toestanden vergemakkelijkt hun taak niet, maar maakt die eer zwaarder. Had er gestaan: de bestaande toestanden, dan kon worden verondersteld dat deze toestanden bekend zijn, min of meer duidelijk naar buiten zijn getreden. Er kunnen echter toestanden zijn die moeten worden ontdekt, aan het licht gebracht; dit nu is niet een gemakkelijk werk en vereischt onderscheiden gaven bij hen die het leven van den ander, in ons geval, dier Kerken hebben na te gaan. Ik noem er enkele, die ik meen, dat daartoe noodig zijn: de gave der voorzichtigheid, bezonnenheid, bescheidenheid, omzichtigheid, scherpzinnigheid. Om te kunnen doen wat de Synode opdroeg moet men bijzonder op de hoogte zijn met de wordingshistorie dier kerken; ook met heerschende gewoonten in haar midden en mag men geen vreemden zijn ten opzichte van het volkskarakter in het midden waarvan die kerken zich hebben geopenbaard. Hoe veel dit reeds moge inhouden met betrekking tot die kerken waarvan een groot deel der leden ons stamverwant is, of ook die met de onze ongeveer eenzelfde wordingsgeschiedenis hebben, moeilijker wordt dit reeds ten opzichte van de Engelsche en Schotsche kerken en de Belgische zendingskerk. De Belgen en vooral de Walen, waaronder de Belgische zendingskerk haar meeste leden telt, zijn een volk zoo verschillend van ons in karakter en historie. Al zullen derhalve de Deputaten hun taak wel cum grano salis moeten opvatten, de Synode deed toch zeer goed met dezen eisch te stellen. Wij moeten de kerken, waarmede wij correspondeeren kennen! Dit kan onze kerken ten goede komen en laten wij met bescheidenheid vertrouwen, ook die kerken. Ik heb uit de Acta van de vroegere Synodes, vooral van die der Christelijke Gereformeerde Kerk den indruk gekregen dat de correspondentie vroeger wel zoo intiem was als in de laatste tijden. Dit verschijnsel kan te verklaren zijn uit het feit, dat de jonge dochters, nog jong zijnde en dan al zoo ver van moeder verwijderd, wel eens wat trouwer schreven en wat vaker naar moeder komen en verlangen haar te zien, dan wanneer ze al wat ouder en zelfstandiger zijn geworden. En de moeders denken eerst ook wel wat meer aan die jonge kinderen, die nog zoo jong zijn en eerst onlangs zijn heengegaan. En toch, hoe ouder de kinderen en hoe ouder de ouders worden, hoe inniger zij zich verbonden gevoelen. Dit nu kwam van onze zijde klaar uit op de Synode van Leeuwarden; vandaar haar vele en gewichtige besluiten in deze aangelegenheid.

Wie nu nauwkeurig de Acta onzer Synodes na-leest op hetgeen zij vermelden omtrent de afvaardiging der buitenlandse kerken en vooral niet vergeet met eenige belangstelling de redevoeringen en mededeelingen door de buitenlanders ten beste gegeven na te lezen, zal reeds daardoor in staat zijn zich een beeld te vormen van verschillende toestanden van het kerkelijk leven in den vreemde.

Van het grootste belang acht ik dat men hier ten lande goed op de hoogte zij van de kerkelijke toestanden der beide Amerikaansche Kerken, waarmede wij de nauwste correspondentie voeren en door ontalrijke vrij sterke banden verbonden zijn. Duizenden zijn voor en na van ons heengegaan naar het verre Westen. Van onze meest begaafde predikanten zijn beroepen en gegaan naar die beide kerkgemeenschappen. Niet geheel onwaarschijnlijk is het dat in de naaste jaren de landverhuizing weer sterk zal toenemen. Als de maatschappelijke conditiën hier bij het jaar bezwaarlijker zullen worden, dan behoort er maar weinig bij te komen of onze menschen pemen weer de pelgrimsstaf op. Het hoofd van ontalrijke families uit onze kringen hangt naar Amerika. In twee, drie opeenvolgende geslachten worden de brieven bewaard uit Amerika geschreven. En nog altijd lijken de vooruitzichten ginds beter dan hier. Komen nu onze menschen bij ons om inlichtingen met het oog op het kerkelijk leven aldaar, dan is het zaak dat zij goede inlichtingen, betrouwbare kunnen bekomen. Zoo is het dan een eisch voor ons geworden om blijvend op de hoogte te zijn van het kerkelijk leven in het Westen. Zoo is dan ook het woord steeds uit het twaalfde besluit rakende de correspondentie met de buitenlandse kerken niet te veel eischend.

Hoewel ik nu in deze artikelen het eerst handel van de correspondentie tusschen de Reformed en onze Kerken, gelijk die uitkwam in de afvaardiging van ginds naar hier, zoo mag het toch onze aandacht niet ontgaan dat niet door haar het eerst officieel werd verzocht om correspondentie. Wel was zij, gelijk kon blijken uit het vorig artikel, het eerst op onze Synodes officieel verbergenwoor-